

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาการจัดการความรู้รูปแบบและกระบวนการทอดผ้า
ยกลำพูน และ 2) พัฒนาระบบการจัดการความรู้เรื่อง การทอดผ้ายกลำพูน ผู้วิจัยใช้วิธีการวิจัยเชิง
คุณภาพในการจัดการความรู้ โดยประยุกต์แนวคิด โมเดล SECI ในการสกัดความรู้ชนิดฝังลึกด้าน
การทอดผ้ายกลำพูนจากผู้เชี่ยวชาญมาจัดทำเป็นความรู้ชัดเจนในรูปแบบที่เป็นลายลักษณ์ ภาพนิ่ง
วีดิทัศน์ และเว็บไซต์ ใช้วิธีการวิจัยเชิงพัฒนา โดยใช้โปรแกรม PHP และ MySQL พัฒนาระบบ
การจัดการความรู้ในรูปแบบฐานข้อมูลบนเว็บไซต์ (<http://www.phayok-lamphun.org>) ใช้แบบ
สอบถามออนไลน์เป็นเครื่องมือประเมินประสิทธิภาพและประสิทธิผลของระบบ วิเคราะห์ข้อมูล
เชิงปริมาณ โดยหาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยสรุปได้ว่ารูปแบบก่อกำเนิดที่ใช้ทอดผ้ายกลำพูนคือ ก่อกำเนิดพื้นเมือง โบราณและ
ก่อกำเนิดพื้นเมืองประยุกต์ รูปแบบลวดลายดั้งเดิมของผ้ายกลำพูนและยังเป็นที่นิยมในปัจจุบันคือ
ลายดอกพิกุล ส่วนองค์ความรู้กระบวนการทอดผ้ายกลำพูน ได้แก่ การออกแบบลายกราฟ การกรอ
ไหม การสาวไหม การเข้าหัวม้วน การนำหัวม้วนขึ้นก่อกำเนิด (การตีบผูก) การเก็บตะกอกเหยียบ การ
คัดลายบนเส้นไหม การเก็บตะกอดอก การทอดผ้ายกและการทอดหน้านาง ผู้วิจัยพบว่าขั้นตอนที่ยาก
และซับซ้อนที่สุดคือ การคัดลายซึ่งปัจจุบันมีจำนวนผู้เชี่ยวชาญขั้นตอนนี้น้อยลง เนื่องจากผู้คัด
ลายต้องมีความรู้ ทั้งการออกแบบลายกราฟ การสาวไหม การทอดผ้ายกและการทอดหน้านาง
ลักษณะเด่นของผ้ายกลำพูนคือ เนื้อผ้าแน่น สม่ำเสมอเพราะผู้ทอมีเทคนิคเฉพาะในการทอ ผลการ
ประเมินประสิทธิภาพและประสิทธิผลระบบจากผู้ใช้งาน 4 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มผู้เชี่ยวชาญจำนวน
2 คน กลุ่มบุคลากรในหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจำนวน 6 คน กลุ่มนักศึกษาจำนวน 5 คน และกลุ่ม
ผู้สนใจจำนวน 15 คน พบว่าระบบที่พัฒนาขึ้นมีประสิทธิภาพระดับมากที่สุด (ค่าเฉลี่ย 4.61) และ
จากผู้ดูแลระบบจำนวน 2 คน พบว่า ระบบมีประสิทธิภาพระดับมากที่สุดเช่นกัน (ค่าเฉลี่ย 5.00)
ด้านประสิทธิผลของระบบ กลุ่มผู้เชี่ยวชาญและกลุ่มนักศึกษาพบว่ามีประสิทธิผลมากที่สุด (ค่าเฉลี่ย
5.00) สำหรับกลุ่มบุคลากรในหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและกลุ่มผู้สนใจเห็นด้วยในระดับมากที่สุดเช่นกัน
(ค่าเฉลี่ย 4.83 และ 4.73)

The purposes of this study were: 1) to investigate the pattern and the process of *Pha Yok Lamphun* weaving and 2) to develop the knowledge management system. The researcher implemented a qualitative research method to the knowledge management by applying the SECI model extracting tacit knowledge from the experts. Then, transformed the tacit knowledge to explicit knowledge in the forms of texts, pictures, videos and website. PHP and MySQL programs were utilized to develop the system as a database and presented on the website (<http://www.phayok-lamphun.org>). Online questionnaire was used to evaluate the system. Quantitative data was analyzed using mean (\bar{X}) and standard deviation.

Results of the research concluded that there were 2 types of loom; a traditional loom and an applied loom. Traditional design of *Pha Yok Lamphun* is “Pikul” flower. Regarding to the weaving process, it comprised of graph design, spinning thread, reeling thread, winding thread, sewing frame arrangement, threads pattern arrangement by heddles (keb-ta-kor-yeab), inserting flower design, designing thread by heddles (keb-ta-kor-dok) and brocade weaving. The researcher found out that the most difficult and complicated step was the inserting flower design. Presently, the number of experts in this step are decreasing because they have to know through the steps of graph design, reeling thread and brocade weaving. The outstanding characteristic of *Pha Yok Lamphun* is the evenly and tightly woven, resulted from special weaving techniques. Regarding to the results of the system evaluation by 4 groups of users: 2 experts, 6 people from related organizations, 5 students and 15 interested people on the efficiency were at the highest level (\bar{X} = 4.61). The opinions of the system administrators were at the highest level (\bar{X} = 5.00). With regard to the system accomplishment, the opinions of the experts and the students were at the highest level (\bar{X} = 5.00) whereas the opinions of the people from related organizations and the interested people were also at the highest level (\bar{X} = 4.83 and \bar{X} = 4.73).